

วิสัยทัศน์การพัฒนากิจการบริหารส่วนตำบลท่าราบ

“ชุมชนน่าอยู่ ดูแลสุขภาพชีวิต ผลิตผลก้าวหน้า พัฒนาสิ่งแวดล้อม”

ความหมายของ "ชุมชน" (COMMUNITY) มีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

“ชุมชน” (COMMUNITY) คือ หมู่ชน, กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมขนาดเล็ก อาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน (ที่มา : ราชบัณฑิตยสถาน.2525. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.)

“ชุมชน” (COMMUNITY) หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่ที่แห่งหนึ่ง มีความเชื่อ ผลประโยชน์ กิจกรรม และมีคุณสมบัติอื่นๆ ที่คล้ายคลึงกัน คุณลักษณะเหล่านี้มีลักษณะเด่นเพียงพอที่จะทำให้สมาชิกนั้น ตระหนัก และเกื้อกูลกัน (ที่มา : MASK S. HOMAN , 1994: 82 อ้างใน ปาริชาติ, 2543: 26)

“ชุมชน” (COMMUNITY) หมายถึง กลุ่มบุคคลหลายๆ กลุ่มมารวมกันอยู่ในอาณาเขตและภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน มีการสังสรรค์กัน มีความสนใจร่วมกัน และมีผลประโยชน์คล้ายๆ กัน และมีแนวพฤติกรรมเป็น อย่างเดียวกัน เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือพฤติกรรมอย่างหนึ่ง คือ มีวัฒนธรรมร่วมกันนั่นเอง (จิรพรรณ กาญจนะจิตรา, 2525: 11 อ้างใน ขบวน พลตรี, 2529: 1)

“ชุมชน” (COMMUNITY) มีความหมายในระดับเดียวกับคำว่า “สังคมหมู่บ้าน” คือ เป็นหน่วยของสังคมหรือหน่วยทางการปกครองขนาดเล็กในระดับพื้นฐานที่มีการรวมกันของกลุ่มคนจำนวนหนึ่งในพื้นที่แห่งหนึ่ง เพื่ออาศัยทรัพยากรธรรมชาติในบริเวณนั้นในการดำรงชีวิต โดยเหตุที่มี คนกลุ่มดังกล่าวมาอาศัยอยู่ร่วมกัน ใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิต จึงมีการกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันขึ้น มีองค์กร หรือ สถาบันของชุมชน และกฎเกณฑ์ต่างๆ ทั้งนี้ชุมชนหมายถึง สังคมขนาดเล็ก ในชนบทที่ยังไม่พัฒนาหรือสังคมหมู่บ้าน ที่สมาชิกของสังคมยังมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และยังรักษาแบบแผนการดำรงชีวิตบางส่วนได้ (ชยันต์ วรรณะภูติ. 2536. “การกำหนดกรอบคิดในการวิจัย” .ใน อุทัย ดุลยเกษม, คู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการพัฒนา. หน้า 44. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.)

”ชุมชน” (COMMUNITY) เป็นคำใหม่ในสังคมไทย แต่สาระของความเป็นชุมชน ดำรงอยู่กับสังคมไทยมานานแล้ว ในความหมายของคำว่า”บ้าน” ซึ่งหมายถึง หมู่บ้าน เป็นสิ่งที่มีมาโดยธรรมชาติอยู่แล้วในการตั้งบ้านเรือนรวมกัน ในหมู่เครือญาติและมิตรสหายซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ ที่นำไปสู่การจัดการต่อปัญหาและความต้องการร่วมกัน ชุมชนเป็นคำที่มีหลายความหมายและถูกนำมาใช้ในหลายลักษณะ ในที่นี้จะแบ่งความเป็นชุมชนออกเป็น 4 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

- 1) ชุมชนหมู่บ้าน
- 2) ชุมชนในฐานะขบวนการประชาชน
- 3) ชุมชนแนวมนุษยนิยม หรือ ชุมชนอุดมคติ
- 4) ชุมชนในรูปแบบใหม่ หรือ ชุมชนเสมือนจริง

(ที่มา: ปารีชาติ วัลย์เสถียร.2543. **ชุมชนและลักษณะความเป็นชุมชน**. ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปี ว่าด้วยชุมชน ครั้งที่ 1 “ชุมชนไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง”. หน้า 1-14. 30-31 พฤษภาคม 2543 ณ อาคารเฉลิม พระบารมี 50 ปี . กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.)

ชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.ชุมชนเมือง (URBAN COMMUNITY) หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่อาศัยของประชากรจำนวนมาก ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่สูง ประชากรมีความหลากหลายในด้านลักษณะ อาชีพงานประกอบอาชีพ อุตสาหกรรม บริการ และบริหารจัดการเป็นหลัก มีวิธีการคิด แบบตรรกนิยม (RATIONALISM) มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นแบบทางการ (ทฤษฎีภูมิ) สภาพทางธรรมชาติของถิ่นฐานนี้ ถูกปรับเปลี่ยนแล้วเป็นส่วนมาก สภาพโดยทั่วไปมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างเร็วกว่าเขตชนบท

(ที่มา : [HTTP://WWW2.ONEP.GO.TH/UAP/DEFINITION.HTM](http://www2.onep.go.th/uap/definition.htm))

2. ชุมชนชนบท (RURAL COMMUNITY) หมายถึง ชุมชนในเขตชนบท มีความหนาแน่นของประชากรน้อย ผู้อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีชีวิตความเป็นอยู่คล้ายคลึงกัน ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี มีอาชีพเกษตรกรรม หรืออาชีพที่เกี่ยวข้อง (ที่มา : สนธยา พลศรี. 2545. พิมพ์ครั้งที่ 4. **ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์)

กล่าวโดยสรุปแล้ว ชุมชน (COMMUNITY) หมายถึง การที่บุคคลมารวมกันอยู่ มีการติดต่อสัมพันธ์ในชุมชน มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำ เช่น ภาษาพูด ขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือพูดอีกอย่างหนึ่งคือ มีวัฒนธรรมร่วมกันนั่นเอง โดยอยู่ภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับเดียวกัน

ความหมายของ “ คุณภาพชีวิต ” (QUALITY OF LIFE) มีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

ศิริ ฮามสุโพธิ์ กล่าวไว้ว่า มีผู้ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพชีวิต ไว้มากมายแตกต่างกัน ดังเช่น ยูเนสโก ได้สรุปความคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นความรู้สึกของการอยู่อย่างพอใจ (มีความสุข ความพอใจ) ต่อองค์ประกอบต่างๆของชีวิตซึ่งเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดของบุคคล

นิพนธ์ กันธเสวี ให้คำนิยามว่า คุณภาพชีวิตคือระดับของการดำรงชีวิตของมนุษย์ตามองค์ประกอบของชีวิต อันได้แก่ ทางร่างกาย อารมณ์ สังคม ความคิดและจิตใจ

อวย เกตุสิงห์ อธิบายว่า คุณภาพชีวิต หมายถึงการมีร่างกายปกติ มีจิตใจปกติ มีความสำเร็จในหน้าที่การงานและมีความสำเร็จในสังคม

ลีปพนนท์ เกตุทัต ให้ความหมายคุณภาพชีวิตไว้ว่า “ชีวิตที่มีความสุข ชีวิตที่สามารถปรับตัวตัวเองเข้ากับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และสามารถปรับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคมให้เข้ากับตน โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นหรือกล่าวสั้นๆคือเรียนรู้ธรรมชาติ จนปรับตนเองและธรรมชาติให้เข้ากันได้ โดยไม่เบียดเบียนกัน

ชีวิตที่มีคุณภาพ คือสภาพการดำรงชีวิตที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมกับอัตรา อยู่ในกรอบและระเบียบแบบแผน วัฒนธรรมที่ดีงาม ตามมาตรฐานที่ยอมรับของสังคมทั่วไป และ

พร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้เหมาะสมตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม (ศิริ ฮามสุโพธิ์ ประชากรกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์ กรุงเทพฯ 2543:3)

คุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง การพัฒนาท้องถิ่นมุ่งเอื้อประโยชน์แก่ประชาชนส่วนใหญ่ ประโยชน์โดยตรงที่ประชาชนได้รับคือประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ตัวของพวกเขา นั่นคือมีชีวิตที่ดีขึ้น หรือมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตและประกอบกิจการงานอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ซึ่งลักษณะของชีวิตที่ดีนั้นอธิบายได้ยากมาก เพราะคนแต่ละคนย่อมมีนิยามชีวิตที่ดีแตกต่างกันไป บางคนอยากมีชีวิตแบบตะวันตก บางคนอยากมีชีวิตที่เรียบง่าย อย่างไรก็ตาม เราอาจพิจารณาลักษณะคุณภาพชีวิตที่ดีได้ง่ายขึ้น หากเริ่มต้นที่ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ คุณภาพชีวิตของมนุษย์แต่ละคนอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ ลักษณะการดำรงอยู่ ลักษณะความเป็นอยู่ และลักษณะการพัฒนา

1. ลักษณะการดำรงอยู่ หมายถึงสภาพของตัวมนุษย์เองในฐานะสัตว์โลกสิ่งที่มีมนุษย์ห่วงหาและมุ่งรักษาไว้เป็นประการสำคัญคือ ชีวิต สิ่งที่ประกันคุณภาพชีวิตขั้นแรกคือ การมีชีวิตอยู่ ดังนั้น ความปลอดภัยในชีวิตของมนุษย์จึงเป็นเครื่องชี้คุณภาพชีวิตในเบื้องต้น ในแง่การพัฒนาท้องถิ่นจึงต้องมุ่งประกันให้มนุษย์มีชีวิตรอดจากการคุกคามใดๆ ไม่ว่าจะการคุกคามนั้นจะมาจากธรรมชาติ หรือจากมนุษย์ด้วยกัน นอกเหนือจากการมีชีวิตแล้ว มนุษย์ต้องมี สุขภาพดี ด้วย กล่าวคือคุณภาพชีวิตไม่อาจวัดเพียงแต่การที่มนุษย์มีชีวิตรอดเท่านั้น เพราะการมีชีวิตรอดในลักษณะศพที่หายใจได้อาจเป็นสภาพที่เลวร้ายเสียยิ่งกว่าการเสียชีวิตเสียอีก ด้วยเหตุนี้คุณภาพชีวิตจึงอาจวัดได้จากการมีสุขภาพที่ดี คือมีอาหารการกินที่พอเพียง มีสารอาหารเหมาะสมและปลอดภัยจากโรคร้ายไข้เจ็บตลอดจนมีสุขภาพจิตที่ดี

2. ลักษณะความเป็นอยู่ หมายถึงลักษณะการใช้ชีวิต มนุษย์ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คือมี ที่พักอาศัย ที่สะอาด และเหมาะสม สามารถคุ้มครองมนุษย์จากสภาพแวดล้อมที่คุกคามจากธรรมชาติ เช่น แดด ฝน ความร้อน ความเย็น เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะความเป็นอยู่ยังรวมไปถึงการมี เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ห่อหุ้มพอเพียง

3. ลักษณะการพัฒนา หมายถึงสภาพที่เอื้อให้มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงสภาวะแวดล้อมเพื่อให้สามารถมีคุณภาพชีวิตอยู่และการดำรงอยู่ที่ดีขึ้น ลักษณะการพัฒนานี้เป็นคุณภาพส่วนตัวของมนุษย์ที่จะควบคุมและเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของตนกล่าวคือ มนุษย์ต้องมี ความสามารถที่จะเรียนรู้ (การศึกษา) มี เสรีภาพที่จะดำเนินการในด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสภาพแวดล้อม มีโอกาสที่จะควบคุมชะตาชีวิตของตน (เช่น สามารถปกป้องทรัพย์สินและครอบครัวของตน) การ มีงานทำ ตลอดจน มีโอกาสพักผ่อนหย่อนใจ และ พัฒนาความสัมพันธ์ที่เป็นปกติสุขในชุมชนของตน (ปรัชญา เวสารัชช์, “แนวคิดในการพัฒนาชนบท” เอกสารการสนชูดวิชาปัญหาการพัฒนาชนบทไทย (หน้า 9-10 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช)

เกณฑ์ประเมินคุณภาพชีวิต นักจิตวิทยาได้จำแนกเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพชีวิตคือ

1. การมีงานทำ
2. การพักผ่อน
3. การรับประทานอาหาร

4. การหลับนอน
5. การติดต่อทางสังคม
6. การเป็นพ่อแม่ที่มีครอบครัว
7. การประกอบอาชีพที่มีรายได้มั่นคง
8. ความรัก
9. สิ่งแวดล้อม
10. การยอมรับตนเอง

เกณฑ์ประเมินคุณภาพของคนไทยขั้นพื้นฐานคือ

1. กินอาหารที่ถูกสุขลักษณะในปริมาณที่เพียงพอ
2. มีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
3. มีงานทำอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม
4. ได้รับบริการพื้นฐานที่จำเป็น
5. มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
6. มีการผลิตที่พอเพียง
7. มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น
8. สามารถควบคุมช่วงเวลาการมีบุตรและจำนวนบุตร
9. ประพฤติตามขนบธรรมเนียมประเพณีหลักธรรมศาสนา และรักษาส่งเสริมกิจกรรมทาง

ศิลปวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุปแล้ว คุณภาพชีวิต หมายถึง การมีชีวิตที่มีความสุข

ผลิตผลก้าวหน้า

ประชาชนโดยส่วนใหญ่ของตำบลท่าราบ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่ อ้อย ไร่มะขามเทศ การทำสวนผลไม้และผัก อาชีพเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงสุกร และเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่

ความหมายของ “ การพัฒนา ” (DEVELOPMENT) มีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

การพัฒนา หมายถึง ทำให้มั่นคง ทำให้ก้าวหน้า การพัฒนาประเทศก็ทำให้บ้านเมืองมั่นคงมีความเจริญ ความหมายของการพัฒนาประเทศนี้ก็เท่ากับตั้งใจที่จะทำให้ชีวิตของแต่ละคนมีความปลอดภัย มีความเจริญ มีความสุข

แนวคิดในการพัฒนา

การพัฒนาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง (CONTINUING PROCESS) การพัฒนาจึงจำเป็น ต้องให้ความสำคัญกับลำดับ/ขั้นตอน (STAGES) และความเชื่อมโยง (RELATION OR LINKAGE) เพราะฉะนั้น แนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาจึงปรากฏชัดเป็น 2 กลุ่ม ๆ หนึ่งมองการพัฒนาว่าดำเนินการไปตามลำดับหรือขั้นตอนจากระดับหนึ่งไปสู่อีกระดับหนึ่ง โดยต้องสร้างความพร้อมด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงเน้นสำหรับพันธุ์ไม้ ที่ปลูกในโครงการ ป่ารักษน้ำว่าต้องยึดพระราชนโยบายของ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ ไม้ใช้สอย ไม้ผล และ ไม้ยืนต้นที่จะเติบโตเป็นป่า และป่าไม้ช่วยซึมซับน้ำฝนไว้ใต้ดิน เป็นต้นน้ำลำธาร เพื่อการบริโภคและการเกษตร **อีกกลุ่มมองการพัฒนาว่าจะเกิดขึ้นได้** โดยการกระตุ้นหรือชักนำโดยปัจจัยในการพัฒนา เช่น การสะสมทุน การค้าต่างประเทศ เป็นต้น โดยมีความเชื่อว่าความพร้อมนั้นสร้างได้ เพื่อให้สอดคล้องกับการสะสมทุนหรือการค้าระหว่างประเทศ บนความเชื่อดังกล่าวมักจะเกิดการพัฒนาระบบ “ก้าวกระโดด” เพราะประชาชนไม่สามารถสร้างความพร้อมตามแบบอย่างของนักพัฒนา และนักพัฒนาที่ไม่สามารถปรับตนเองให้มีความพร้อมที่จะสอดคล้องกับความพร้อมของประชาชน ทำให้เกิดช่องว่างและปัญหาได้ (พระราชดำรัส เมื่อ 4 ธันวาคม 2540)

การพัฒนาอย่างยั่งยืน (SUSTAINABLE DEVELOPMENT)

"การพัฒนาอย่างยั่งยืน" เป็นแนวคิดการพัฒนาที่เข้ามามีบทบาทในสังคมโลกและสังคมไทยในทุกๆ ด้าน แนวคิดนี้มีที่มาจาก การประชุมสุดยอดว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ณ กรุงสต็อกโฮล์ม ประเทศ สวีเดน เมื่อปี พ.ศ. 2515 ที่จัดโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อเรียกร้องให้ทั่วโลกคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือยจนเกินขีดจำกัดของทรัพยากรธรรมชาติ ผลการประชุมครั้งนี้ทำให้เรื่องสิ่งแวดล้อมได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในระดับระหว่างประเทศ และนำไปสู่การจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในเวลาต่อมา เช่น "โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ" (UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME หรือ UNEP) และ คณะกรรมาธิการโลกในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (WORLD COMMISSION ON ENVIRONMENT AND DEVELOPMENT) เป็นต้น โดยคณะกรรมาธิการโลกในเรื่องสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ได้ทำการศึกษาเรื่องการสร้างสมดุลระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา ซึ่งต่อมาได้เผยแพร่เอกสารชื่อ OUR COMMON FUTURE เรียกร้องให้ประชาชนในโลกเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตที่ฟุ่มเฟือย และให้มีการพัฒนาที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นการสร้างสมดุลใน 3 มิติ ได้แก่ 1) สังคม 2) เศรษฐกิจ และ 3) สิ่งแวดล้อม โดยการพัฒนาทุกด้านล้วนแล้วแต่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกัน

มิติการพัฒนาระบบสังคม หมายถึง การพัฒนาคนและสังคมให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล โดยพัฒนาคนไทยให้มีผลิตภาพสูงขึ้น ปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีจิตสำนึกและวิถีชีวิตที่เกื้อกูลต่อธรรมชาติ มีสิทธิและโอกาสที่จะได้รับการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์จากการพัฒนา และคุ้มครองอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง มีระบบการจัดการทางสังคมที่สร้างการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมทั้งมีการนำทุนทางสังคมที่มีอยู่หลากหลายมาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และมีความสมานฉันท์เอื้ออาทร

มิติทางเศรษฐกิจ หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่มีเสถียรภาพอย่างต่อเนื่องในระยะยาว และเป็นการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างมีคุณภาพ การพัฒนาทางเศรษฐกิจจะต้องเป็นไปอย่างสมดุลและเอื้อประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีความสามารถในการแข่งขัน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นจะต้องมาจากกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีสะอาด ลดปริมาณของเสีย ไม่ทำลายสภาพแวดล้อมและไม่สร้างมลพิษที่

จะกลายมาเป็นต้นทุนทางการผลิตระยะต่อไป รวมทั้งเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

มิติทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขอบเขตที่คงไว้

ซึ่งความหลากหลายทางชีวภาพ และสามารถพลิกฟื้นให้กลับคืนสู่สภาพใกล้เคียงกับสภาพเดิมให้มากที่สุด เพื่อให้คนรุ่นหลังได้มีโอกาสและมีปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่งจะต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มุ่งจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูล รวมถึงการชะลอการใช้และการนำเทคโนโลยีสะอาดมาใช้ให้มากที่สุด

(ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547)

ในบริบทของประเทศไทยนั้น แนวคิด "การพัฒนาอย่างยั่งยืน" เทียบได้กับแนวทางการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ หรือ "ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งเป็นการพัฒนาที่เน้นการพึ่งตนเองและความพอเพียงเป็นหัวใจสำคัญ ตั้งแต่ในระดับครัวเรือน ชุมชน และประเทศชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางกายภาพของท้องถิ่น ระบบนิเวศชุมชน และสภาพสังคมของประชาชนในแต่ละพื้นที่

กล่าวโดยสรุปแล้ว การพัฒนา หมายถึง การทำให้ดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น อย่างมีระดับ

ความหมายของ "สิ่งแวดล้อม" (ENVIRONMENT) มีผู้ศึกษาไว้ ดังนี้

“สิ่งแวดล้อม” (ENVIRONMENT) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่มีลักษณะทางกายภาพและชีวภาพ ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์ได้ทำขึ้น (ที่มา : พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535)

“สิ่งแวดล้อม” (ENVIRONMENT) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต รวมทั้งที่เป็นรูปธรรม (สามารถจับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (ตัวอย่างเช่นวัฒนธรรมแบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวข้องถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่ง อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็น วงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ (ที่มา : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม)

“สิ่งแวดล้อม” (ENVIRONMENT) หมายถึง ผลรวมของกรณีแวดล้อมทั้งหมดที่รายล้อมตัวบุคคลหรือชุมชน รวมถึงทั้งสิ่งที่เป็นกายภาพ เช่น อากาศ น้ำ ก๊าซ และ พื้นดิน ที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของบุคคลหรือชุมชน สิ่งที่เป็นเงื่อนไขทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น จริยธรรม เศรษฐกิจ และ ความงาม ที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลหรือชุมชน (ที่มา : EDWARD A. KELLER. 1996. ENVIRONMENTAL GEOLOGY. 7TH ED. NEW JERSEY: PRENTICE HALL. PAGE 3.)

“สิ่งแวดล้อม” (ENVIRONMENT) หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวสิ่งมีชีวิต ชุมชน หรือสิ่งของคงอยู่ และเป็นเงื่อนไขของการคงอยู่ สิ่งแวดล้อมเป็นคำที่ไม่มีความหมายจำกัด สิ่งมีชีวิต ชุมชน หรือสิ่งของหนึ่งๆ จะเป็นหรือมักจะเป็นสิ่งแวดล้อมของสิ่งมีชีวิต ชุมชน หรือสิ่งของอื่นๆ (ที่มา : HENRY W. ART

(GENERAL EDITOR). 1993. **THE DICTIONARY OF ECOLOGY AND ENVIRONMENT SCIENCE**. NEW YORK: HENRY HOLT AND COMPANY. PAGE 187.)

สิ่งแวดล้อมชุมชน (ENVIRONMENT) หมายถึง สรรพสิ่งและสภาพต่างๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต จำต้องได้และจำต้องไม่ได้ ที่มีอิทธิพลต่อการอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชนและ สามารถแยกพิจารณาได้เป็น 4 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกายภาพ เช่น แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่า ดิน อากาศ แหล่งพลังงาน มลพิษ ภาวะน้ำท่วม เป็นต้น

มิติที่ 2 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร การทำมาหากิน การประกอบอาชีพของประชาชน การมีงานทำ การมีรายได้ การกระจายรายได้ ภาวะหนี้สินและ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

มิติที่ 3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม หมายถึง ที่อยู่อาศัย บริการสาธารณสุขปโภคและ สาธารณูปการขั้นพื้นฐาน การศึกษา การสาธารณสุขชุมชน สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การติดต่อสื่อสารคมนาคมทั้งภายในและ ภายนอกชุมชน วัฒนธรรม ศิลปกรรม กฎมณเฑียรบาลท้องถิ่นเป็นมรดกแก่ลูกหลาน และความรู้สึกเป็นชุมชนร่วมกัน เป็นต้น

มิติที่ 4 ด้านการบริหารจัดการสาธารณะและการมีส่วนร่วมของประชาชน การบริหารจัดการมีความโปร่งใส (TRANSPARENCY) มีประสิทธิภาพ (EFFICIENCY) มีความรับผิดชอบ (ACCOUNTABILITY) คำนึงถึงอนาคต และมีมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นต้น

*****